

Крім видрукованого, завісу до творчої лабораторії М. Лецкіна привідкриває опубліковане у II-гій книзі (2013р.) радіо-інтерв'ю з ним житомирського журналіста Сергія Черевка. Воно має назву «...доводиться оглядатися і ставити питання: «А що ти зробив?» Звернення ученого до огієнківської тематики – це його свідомий вибір, вибір патріотично налаштованої людини, є дарунком пам'яті Великого України.

У цьому контексті зрозуміло є вдячність ученого імені відомого огієнкознавця Олексія Опанасюка, який, як пише М. Лецкін, «наштовхнув [мене] на огієнківську тему, благословив на неї» [II, с.299].

Відрадно, що у голові дослідника, за його висловом, «роятся» ще задуми про нові дослідження з Огієнківської тематики, зокрема такі: «Іван Огієнко та ОУН-УПА», «Іван Огієнко – епіцентр Семінару російської філології В. Перетца» (II, с.304-305) та ін.

Побажаймо ж йому доброго здоров'я, творчого натхнення і нових удач!

Отримано: 17.06.2013 р.

Є. І. Сохаська

НОВЕ ВИДАННЯ ФУНДАЦІЇ ІМ. МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА (ОГІЄНКА)¹

Бібліотечна серія фундації імені митрополита Іларіона (Огієнка) (голова проф. Миколи Тимошик) поповнилася новим виданням праць Івана Огієнка «Служити народові – то служити Богові» із серії 2 «Зарубіжні першодруки».

До того під її егідою видано із серії 1 «Рукописна спадщина»: «Українське монашество» (2012), «Тарас Шевченко» (2002), «Розп'ятий Мазепа» (2003), «Богдан Хмельницький» (2004), «Рятування України» (2005), із серії 2 «Історія української літературної мови» (2004), «Українська культура» (2002), «Свята Почаївська Лавра» (2004), «Слово про Ігорів похід» (2005), «Українська Церква за час руїни» (2006), «Історія українського друкарства» (2007), «Українська церква» (2007), «Рідна Мова» (2010), «наша літературна мова» (2011). Отже, усіх томів 16. Воістину подвижницька праця модератора і виконавця видань професора Миколи Тимошика, провідного огієнкознавця, одного з перших лауреатів Всеукраїнської премії Івана Огієнка (1995)!

Збірник «Служити народові – то служити Богові» містить такі праці митрополита Іларіона: «Служити народові – то служити Богові» (вид. 1965), «Як жити за Христом» (вид. 1943), «Віра: Слово во время лютє» (вид. 1944), «Християнство і поганство» (вид. 1961), «Обожнення Людини» (вид. 1954), «Хресне знамення» (вид. 1955). Всі вони входять до групи праць, які, за визначенням видавця, належать до богословських студій митрополита Іларіона. Слушним є міркування проф. Миколи Тимошика: «Ім'я Івана Огієнка (митрополита Іларіона) по праву має увійти до числа провідних богословів ХХ століття лише за одну працю – повний, канонічно визнаний, переклад Біблії українською мовою (1962)» (с. 6).

¹ Іван Огієнко (митрополит Іларіон). Служити народові – то служити Богові: богословські студії / Упорядн., авт. передмови та коментарів М.С.Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2013. – 448с. (Бібліотечна серія. Фундація ім. митрополита Іларіона (Огієнка) «Запізніле ворття». Серія 2. «Зарубіжні першодруки». Том 10)

Відкривається видання вступною статтею «Богословські студії митрополита Іларіона» (с.5028). Автор проф. Микола Тимошук. У ній ґрунтовно з'ясовуються питання про змістову домінують богословських студій митрополита. За вченим, це «осмислення призначення церкви, її провідників; обґрунтування їх основного покликання – в служінні Богові та людям, Богові та народам; вираження антропологічної і соціальної сутності створення Богочоловіком Людини; окреслення кінцевої мети і призначення її в земному й небесному житті (с.12).

Визначено й глибинний підмурівок богословської освіти митрополита Іларіона – це час багаторічної праці над перекладом Біблії українською мовою. Саме звернення до її тексту за оригінальними мовами – старогрецькою та старосвєрейською – сприяло його усвідомленню тих християнських істин, головна з яких це розуміння, що «головне в Святому Писанні – служба ближньому чи народові і це ми служимо самому Богові: і самовідданою, і чесною» (Митр.Іларіон. Служити народові – то служити Богові: Богословська студія. – Вінніпег: Наша культура, 1965. – С.47).

Звідси стає зрозумілим зміст гасла митрополита «Служити народові – то служити Богові». Саме це гасло визначає новаторський характер його богословського вчення, його орієнтацію на реальні життєві проблеми. Служити народові – це передусім його любити («Бог – то Любов!»), відстоювати історичну справедливість (щодо українського – це право мати свою Батьківщину, свою мову!).

Цим гаслом митрополит Іларіон, справедливо зазначає М. Тимошук, поламав стереотипи схоластичного богослів'я щодо поширення свого часу серед чернецтва поклику так званого християнського, пустинножитства, тобто усамітнення глибоко віруючої людини в пустелі, свідомого відходу її від служби ближньому (народові)» (с.16).

У статті, крім студії «Служити народові – то служити Богові, аналізуються богословські праці митрополита Холмського періоду (саме в Холмі архієпископ Іларіон проголосив гасло «Служити народові – то служити Богові»): «Як жити за Христом»; «Віра: слово во время люте» та «Праця – то ціль нашого життя». Всі вони містять чіткі практичні поради пастві як наблизитись до християнського життя, удосконалення душі. Митрополит визначає необхідність дотримання трьох християнських чеснот – покори, терпіння і любові («Як жити за Христом»). Така філософія була виправданою і актуальною, бо таким чином митрополит Іларіон духовно підтримував розгублених і розчарованих людей після лихоліть другої світової війни, вказував їм шлях до Бога.

Важливу роль в духовному оновленні та очищенні людини митрополит Іларіон відводить праці («Праця – то ціль нашого життя»).

Привабливістю богословських студій митрополита Іларіона є введення в них власних поетичних текстів, наявність чималої кількості крилатих висловів, які надто актуальні й нині. Наприклад: «Не порушуймо правди ніколи», «Не треба ганятися за красою тіла, але шукаймо краси в душі» («Як жити за Христом»), «Хочеш творити велике – навчися перше робити досконале мале», «Праця вперта, безперестанна – це коваль твоєї будучини» («Праця – то ціль нашого життя»).

Продовженням богословських студій холмського періоду стали студії канадського періоду – «Таїнство хрещення православної церкви», «Обожнення людини» та «Хресне знамення». Цікавим є сучасне прочитання проф. М. Тимошика другого розділу монографії «Таїнство хрещення православної церкви» – «Перехрещення». Практику Російської церкви 1654 року, що проявилася у перехрещуванні православних українців і білорусів, які прибували в Москву, продовжив сучасний Московський патріархат. Про це нагадує наве-

дений ученим документ Священного Синоду Української православної церкви Київського патріархату та всіх ієрархів УПЦ КП, ухвалений на засіданні 27 липня 2012 року, у якому звучить звернення «з проханням припинити в Україні ганебну для всього християнського світу практику Московської патріархії «повторно хрестити» тих, хто вже прийняв Таїнство Хрещення в нашій (Київського патріархату. – Є.С.) церкві» (с.25). Підтримав звернення Священного синоду УПЦ КП і глава УГКЦ Української греко-католицької церкви Святослав Шевчук. У листі до Святійшого патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета від 1 листопада 2012 року він зазначив, що провід УГКЦ, дотримуючись правил неподільної церкви I-го тисячоліття, визначає законність Святого Таїнства Хрещення у церквах УПЦ КП і що з цього приводу «немає сумнівів стосовно його дійсності у цій церковній спільноті» (с.26).

Слушним є умовивід вченого: «Можна без перебільшення ствердити, що монографія Іларіона «Таїнство Хрещення православної церкви» допомагає й сьогодні віднаходити відповіді на деякі складні питання розвитку сучасного православ'я» (с.26).

Відзначено у вступній статті й глибоку актуальність богословської студії митрополита Іларіона 50-х років XIX ст., написаної в Канаді, «Обожнення людини». Суть названої праці аргументовано сформулював канадський богослов, учень митрополита Іларіона Степан Ярмусь: «Займаючись проблемою сутності людини, владику зосередив своє мислення на справі найвищої мети життя і запропонував нам вислід свого мислення: кінцева мета й призначення людини – це необхідність уподобитися самому Богові. Це і є обожнення...» (с.27).

Як і попередні, зміст цієї монографії є актуальним для нинішнього всуціль здеморалізованого світу. Іван Огієнко (митрополит Іларіон) залишив нам заповіт: «Будьте довершені, як совершен є Отець ваш Небесний».

Видані вперше в Україні, праці митрополита Іларіона, повинні слугувати справі духовного очищення та духовного піднесення українців, протистояти девальвації ціни людини в умовах руйнівних тенденцій новочасної соціальної політики держави.

Виданий збірник богословських студій митрополита Іларіона є безперечним свідченням його безцінного таланту, сили його думки і слова.

Ця книга повинна стати предметом захоплення всіх тих, кому небайдужа ідея духовного і національного відродження.

Отримано: 4.06.2013 р.